

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2

94. ÅRGANG

30. JANUAR

1 9 8 2

**Det himmelske
mennesket**

**Zen-meditasjon for
misjonærer**

Vatikanet under krigen

Millioner sulter

To eller tre hustruer

**Hemmelig dokument om
tilintetgjørelse av religion**

Det himmelske mennesket i jødedommens og gnostisismens opprinnelse

Av Jarl Fossum

Det religionshistoriske fenomen som (noe upresist) kalles jødisk mystikk, er lite kjent blant kristne forskere, og inntil ganske nylig har så å si intet vært gjort når det gjelder å benytte materiale fra dette området til å kaste lys over den eldste kristendommen. Utforskningen av jødisk mystikk synes imidlertid å sette mange problemer innenfor studiet av Det nye testamente og jødekristendommen i et nytt perspektiv.

Granskingen av jødisk mystikk kan f. eks. avdekke røttene til Menneskesønn-skikkelsen, som er så sentral i evangeliene, men så obskur for nytestamentlig teologi. For å forklare opprinnelsen til denne soteriologiske skikkelsen, hvis navn på hebraisk og aramaisk egentlig ikke betyr annet enn «Mennesket», har man gjerne vendt seg til urmenneskeskikkelser i iransk mytologi. Men det er først i manikeismen, en gnostisk religionsform som oppstod i Iran i 3. årh. e. Kr., at urmennesket kommer igjen som en eskatologisk skikkelse. Etter oppdagelsen og publiseringen av den greske Mani-biografien er det imidlertid blitt klart én gang for alle at Mani, stifteren av manikeismen, ikke var forkynner av et gammelt «iransk forløsningsmysterium», men tilhørte elkesaittenes samfunn, en jødekristen døpersekt. Så er det sannsynlig at urmennesket-frelseren i manikeismen er en skikkelse som har sin rot i jødekristendommen og — i siste instans — i jødedommen.

I 6. årh. f. Kr. hadde profeten Esekiel et syn av en vogn som bar en trone, og på tronen var det «en skikkelse, som et menneske å se til (*demuth kemareh Adam*)» (1,26). Profeten forklarer: «Således så Herrens Herlighet (*Kabod YHWH*) ut, slik som den viste seg for meg» 1,28).

I stedet for å se kontinuiteten mellom Herrens Herlighet i Esekiel og Menneskesønnen i evangeliene har forskerne — særlig i det protestantiske Tyskland, men også f. eks. i Sverige — lest iranske, kristne og gnostiske tekster med manikeiske briller og postulert eksistensen av et førkristent iransk forløsningsmysterium som skulle ligge til grunn for både kristendommen og gnostisismen.

Den jødiske dikter som vi kjenner som Esekiel Tragikeren, som levde

i Alexandria i 2. årh. f. Kr., forteller i sitt drama *Exodus* — sitert av kirkehistorikeren Eusebius (*Praeparatio evangelica* 9,29) — at Moses i en drøm så «et menneske» (*phôs*) sitte på en trone på toppen av Sinai-fjellet. Dette «Mennesket» vinker Moses til seg, og Moses stiger opp på fjellet, får en krone på seg, og blir intronisert. Her synes Moses å overta posisjonen til Herrens Herlighet, for det kan ikke være tvil om at «Mennesket» på tronen er Herligheten.

I Daniels bok, som stammer fra samme tid, finner en apokalyptisk anvendelse av motivet med den menneskelige skikkelsen på den himmelske tronen. Apokalyptikeren forteller at etter synet av tilintetgjørelsen av den onde makt, fikk han «se hvorledes en som lignet en menneskesønn (*kebar enash*), kom med himmelens

Dr. teol Jarl Fossum kommer i dette nummer inn på den jødiske gnostisisme. Han tar for seg et konkret problem som ikke er særlig ukjent for kristne bibellesere.

Hva forstår man med MENNESKESØNNEN? Ordet er for de fleste blitt til en slags klisjé som man neppe tenker så mye over. Hva forsto man ved dette for 2000 år siden. Hvordan kan et så merkelig ord ha oppstått og hvordan oppfattet de av mystikken grepne rabbinere i oldtiden dette. Den jødisk inspirerte gnostisisme er lite kjent her i Norden. Stort sett anser man jødedommen i fortid og nåtid for mer eller mindre konstant og fasttømret omkring Bibel og tradisjon, men virkeligheten er sikkert også på dette område en helt annen. Jødene har til enhver tid vært spredt over store områder, og har selvfølgelig heller ikke unngått å oppta fremmede elementer i deres religion.

skyer; han gikk bort til Den Gamle av Dager og ble ført frem for Ham. Og det ble gitt ham herredømme og ære og rike . . .» (7,13-14).

Den Gamle av Dager er selvfølgelig Gud, som er skildret som sittende på en ildtrone (se vers 9-10). Sannsynligvis blir også den som ligner en menneskesønn, dvs. et menneske, intronisert, for apokalyptikeren ser at «det ble satt stoler frem, og en Gammel av Dager satte seg . . . og hans trone var ildsluer . . .» (vers 9. Deretter «ble retten satt, og bøker ble åpnet» (vers 10).

Første Enoksbok, som er blitt til i 1. årh. f. Kr., inneholder i kap. 46 mange allusjoner til domscenen i Daniel kap. 7, og her forteller seeren at han så «En som hadde et hode av dager, og Hans hode var hvitt som ull, og hos Ham var det en annen, hvis skikkelse var som et menneskes utseende, og hans ansikt var full av ynde liksom en av de hellige engler» (vers 1). I det følgende kalles den andre skikkelsen en «menneskesønn». At hans «skikkelse var som et menneskes utseende», er en klar referanse til skildringen av Herrens Herlighet i Esekiel 1, 26, og det er betegnende at han flere steder i boken sies å sitte på en trone, som endog kan identifiseres som Guds egen trone.

I II (4) Esdras, som stammer fra

slutten av 1. årh. e. Kr., ser apokalyptikeren en storm som fører «en skikkelse liksom et menneske opp av havets skjød. Og jeg så, og se, dette menneske fór frem med himmelens skyer» (13,3). Liksom i Første Enoksbok er denne skikkelsen pre-eksistent og utøver de gjengse messianske funksjoner, og liksom i Første Enoksbok foreligger det en klar referanse til Herligheten i Esekiel 1, 26 så vel som til Menneskesønnen i Daniel kap. 7¹.

Menneskesønnen i Daniel er sikkert identisk med engelen Gabriel, som sies å ha «en skikkelse som så ut som en mann (*kemareh gaber*)» (8,15) og endog være «en som lignet en menneskesønn (*kidemuth ben adam*)» (10,16) eller «en som så ut som et menneske (*kemareh adam*)» (10,18) (2) Disse karakteristikkene av Gabriel refererer tydelig til Esekiel 1, 26 og Daniel 7, 13.

Til å begynne med sa også de kristne at frelseren var en spesiell engel. I Johannes' åpenbaring 14,14 synes den som er «lik en menneskesønn» og som sitter på en sky, å være tenkt som en engel, for vers 15 taler om «en annen engel». Jødekristne tekster, som f. eks. de pseudo-klementinske skrifter, taler ofte om at Guds Sønn er den fremste blant erkeenglene, og kirkefedrene, som f. eks. biskop Epifanius av Salamis, kritiserer ebjonittene for at «de ikke sier at Ordet ble født av Faderen, men

at han ble skapt som en av erkeenglene, og at han hersker over englene . . . » (*Panarion* 30,16,4).

Synet at Kristus var en engel kunne ikke opprettholdes av kirken etter at Arius hadde brukt denne forestillingen som belegg for at Sønnen var en skapning, men de jødekristne tenkte ikke i de ontologiske kategoriene som ble benyttet i den greske og latinske kristenheten under de teologiske stridighetene som ledet opp til kirkemøtet i Nikea i 325, og problemstillingen om Sønnen var født eller skapt var ukjent for dem.

Kritikken mot Arius at han innførte en tro på flere guder og omstøtte læren at Gud selv virket i Kristus, kunne ikke overføres på de jødekristne. Ifølge jødekristendommen var Kristus den «Herrens Engel» (*malak YHWH*) som vi møter i Det gamle testamente; i flere passasjer skilles det ikke klart mellom Gud selv og Herrens Engel, fordi en senere kilde har innført den sistnevnte skikkelsen for å svekke det antropomorfe gudsbildet i den eldre kilden.

Men det synes å være et system i disse passasjene: der det er tale om Gud uten at han sies å henvende seg til menneskene, bruker teksten YHWH-navnet, mens der det er tale om at Gud åpenbarer seg for mennesker, er Guds navn erstattet av «Herrens Engel». Således forteller 1. Mosebok 21,17 ff. at Gud hører

Hagars bønn, at Herrens Engel roper til henne, og at Gud åpner hennes øyne.

Før Arius' tid var det vanlig t.o.m. i storkirken at Sønnen var Guds Engel. I Hermas' Hyrde, en av de såkalte apostoliske fedre skrevet i Roma omkring 150, finner vi en lignelse som forteller at «Herrens Engel», som sies å være «herlig og meget høy», kutter grener av et tre og gir dem til menneskene (Parabel 8,1), og i tydningen av lignelsen — hvor treet blir utlagt som Loven — sies det at «den store og herlige engelen er Mikael» (8,3), mens det videre heter at «den herlige og store mann» er «Guds Sønn», og at han følges av seks erkeengler (9,12).

Apologeten Justinus Martyr, som levde omtrent samtidig, argumenterer i sin Dialog med Jøden Tryfon at Herrens Engel i Det gamle testamente egentlig ikke er noen annen enn Kristus, «som av Den hellige ånd noen ganger kalles «Herrens Herlighet», noen ganger «Sønnen», noen ganger «Visdommen», noen ganger «Engel», noen ganger «Gud», og noen ganger «Herre» og «Ordet» . . . » (61,1).

At alle Guds navn og åpenbaringsformer i Det gamle testamente egentlig tilhører hans representant, er en idé som Justinus har overtatt fra jødedommen. Det kan vi se av verkene til den jødiske filosofen Filon av Alexandria, som levde i 1. årh. e. Kr.

CARITAS NORGE står i fokus når det gjelder humanitær hjelp til medmennesker i Polen. Den **KATOLSKE CARITAS** i Norge er sammen med andre organisasjoner her i landet engasjert i hjelpearbeidet i Polen. **CARITAS** formidler matpakker og medisiner til barn i Polen, og **CARITAS** er en garanti for at gavene kommer frem til de som trenger dem mest. Gaver fra norske katolske medkristne og andre som støtter oss fordeles via de karitative institusjoner i de lokale bispedømmer i Polen, som igjen har forbindelse gjennom de lokale sogneinstanser overalt i landet.

Det er ikke alene avisene og andre massemedia som kan fortelle om nød i Polen. Absolutt pålitelige kilder som står den katolske kirke meget nær, og som **CARITAS** har absolutt tillit til, kan berette om at den hjelp vi kan formidle til polske trossfeller ikke er gjenstand for korrupsjon: Den er en nødvendighet for mange! De pakker som den **NORSKE CARITAS** formidler kommer medmennesker til gode.

Det må derfor sess som et opprop til alle trossfeller, alle katolske menigheter i Norge, og til enhver som ellers kunne tenke seg å støtte oss, om å være med i dette arbeidet, som utgår fra **CARITAS NORGE**.

CARITAS NORGE er ikke alene et internasjonalt misjonsprogram eller en u-hjelpsinstitusjon, det er en håndsrekning til alle som er i nød og trenger hjelp.

DERFOR STØTT CARITAS NORGES POLENHJELP. Postiro: 20 20881, bankiro: 1609.04.21569.

og reflekterer en form for jødedom som ikke har undergått rabbinisk sensur. Filon sier f. eks. at «Guds Førstefødte, Ordet, som innehar førsteplassen blant englene og liksom er deres hersker,» har «mange navn, for han kalles «Roten», og «Guds Navn», og Hans «Ord», og «Mennesket etter Hans bilde» og «Han som ser», dvs. Israel» *De confusione lignarum* 146.

Siden «Mennesket etter Hans bilde» er et av navnene på midleren, er det klart at Adam er en komponent i konstruksjonen av denne skikkelsen. Men vi må ikke her tenke på det første jordiske mennesket, for Filon lærte at den Adam som ble skapt i Guds bilde, var et himmelsk menneske og modellen for den jordiske Adam, hvis skapelse blir beskrevet i følgende kapittel av 1. Mosebok.

Denne forestillingen er forbundet med idéene om *Adam Kadmon*, det «opprinnelige Mennesket», guddommens første emanasjon i kabbalismen, den senmiddelalderiske jødiske

mystikk. Ved siden av å være en skikkelse som står mellom Gud og skapningen, er *Adam Kadmon* et kosmisk menneske, en immateriell struktur for hele universet, som forestilles som en menneskelig organisme. Likheten med det manikeiske urmennesket er slående, for Mani lærte at urmenneskets sjel ikke bare fantes i hvert enkelt menneske, men var fordelt i hele den materielle verden, og at frelsen bestod i at urmennesket kom og samlet alle sjelepartiklene.

Vi kan også notere likheten med urmenneske-læren til mandeerne, en gnostisk sekt som har overlevd like til våre dager i Iran og Irak. Ifølge mandeismen har verden et åndelig legeme av menneskelig form som de fromme sjelene går opp i ved døden. Denne gnostiske læren, som er beslektet med Efeserbrevets lære om kirken som Kristi legeme, er ikke av iransk opprinnelse, men har jødiske kilder. Flere steder i rabbiniske skrifter finner vi en tradisjon om at Adam opprinnelig var en enorm skapning som omfattet hele kosmos og inkorporerte hele menneskeheten.

I en tradisjon som tilskrives rabbinere i begynnelsen av 2. årh. e. Kr., heter det at da Gud skapte Adam, «var han utstrakt fra én ende av verden til den andre», og en rabbiner som levde senere i samme århundre, føyde til at Gud «viste ham alle generasjonene og deres vise menn...» (*Bereshit Rabba* 24, 2). Det er åpenbart fordi alle generasjonene finnes i Adam at han kan se dem. Et mer grotesk uttrykk for at Adam var en korporativ person, er tradisjonen at alle historiens rettferdige klamrer seg til de ulike delene av hans kropp, som åpenbart er av gigantisk størrelse (se *Shemot Rabba* 40)... ..

Først etter syndefallet ble Adams størrelse redusert. Mens rabbinerne lærte at Adam fikk sjansen til å gjøre bot, men ikke grep den, fantes det tradisjoner om at han virkelig gjorde bot og fikk tilbake sin høye status. Andre lærte at Adam ikke syndet i det hele tatt, og denne tradisjonen ble tatt opp av den jødiske gruppen som produserte de pseudo-klementinske skrifterne, der Adam er den første inkarnasjonen av Kristus (se *Homiliene* 3, 17.21).

Meget interessante er noen papyri på gresk som viser oss en jødisk mystisisme der Adam er en himmelsk skikkelse som mottar bøtner om å freise fra den verdens skjebnemakter. Hva som er så eiendommelig, er at den bedende faktisk identifiserer seg med Adam (i en

papyrus sier nan f. eks. at han er den «skapning som Gud formet i Sitt hellige paradis»); han ser seg åpenbart som den falne Adam og håper å bli mystisk forent med den oppreiste Adam, som sies å ha blitt opphøyet til himmelen og gitt makt av Gud.

Det er tydelig at Adam er smeltet sammen med Herrens Herlighet. Det ser vi tydelig bl. a. av at mandeerne, som taler aramaisk eg etter all sannsynlighet har sine aner i jødiske døpersekter i Jordan-dalen, kaller den metafysiske Adam for *Adam ziva*, for *ziva* er den aramaiske oversettelsen av det hebraiske *ha-Kabod*, Herligheten.

Det går også frem av at Herlighetens legeme er en gigantisk kropp liksom Adams. Mens apokalyptikerne lengtet etter at det himmelske Mennesket skulle åpenbare seg i historien til dom og frelse, og gnostikerne higet etter å gå opp i det åndelige Mennesket, søkte mystikerne å oppnå den frelsende visjon av det enorme Mennesket på den himmelske tronen.

I det jødiske verk som heter *Shiur Komah*, «Legemets dimensjon», og som gir detaljerte og systematiserte opplysninger om de fantastiske målene til de forskjellige delene av Herlighetens legeme, heter det: «Den som kjenner dette omfanget av vår skaper og Herligheten til Den Hellige — velsignet være Han, som er skjult for alle skapninger! — han kan være sikker på å ha del i den kommende verden...»

Shiur Komah kan ikke dateres tidligere enn til 3. årh. e. Kr., men mystikken som sentret om visjonen av Herligheten må være mye eldre. Kirkefaderen Origenes sier i prologen til sin kommentar til Høysangen at Hesekiel kap. 1 og Høysangen var blant de deler av Bibelen som rabbinerne ikke ville utlegge for de unge og umodne. At også Høysangen ble regnet som farlig for svake sjeler, kommer av at skildringen av Brudgommens skikkelse i 5, 11 ff. spiller en stor rolle som utgangspunkt for beskrivelsen av Herligheten i «Legemets dimensjon».

Rabbinerne ville tydeligvis nødig oppmuntre slike spekulasjoner. Siden Origenes levde i 3. årh., må vi regne med at disse spekulasjonene allerede må ha vært av en viss alder på hans tid.

Dette går også frem av at de pseudo-klementinske skrifter, som stammer omtrent fra Origenes' tid, inneholder en lang utredning om «Guds skjønne skikkelse» som menneskets kropp er et avbilde av (se *Homiliene* 17,7 ff.; jfr. 3, 7).

De jødekristne sa at Gud hadde en legemlig form for at de rene av hjertet kunne se ham, og i dette var de arvtagere til jødisk mystikk, for vi vet at

KARDINAL SEPER DØD

Den 76-årige kuriekardinal **FRANJO SEPER**, Zagreb, som i begynnelsen av januar avgikk ved døden i Roma, er blitt bisatt i domkirken i Zagreb. Pavens representant ved begravelsen til den tidligere prefekt for troskongregasjonen, var kardinal ved den pavelige kurie, Paolo Bertoli.

Den tyske bispekonferanse ble representert ved Joseph Kardinal Ratzinger, München/Freising. Ratzinger er Sepers etterfølger, men leder inntil midten av februar erkebispedømmet München/Freising.

I begravelsen deltok også representanter for kommisjonen for religiøse anliggender i den jugoslaviske federal-republikk, samt representanter for den kroatisk republikk og byen Zagreb.

Kardinal Seper avgikk ved døden den 30. desember 1981.

(KNA)

mystikerne foretok himmelferder med det formål å skue Herligheten. Men det var forbundet farer med inntreden i de himmelske haller (*hekhalot*) og synet av skikkelsen som satt på tronen oppå den himmelske vognen (*merkabab*).

En tradisjon i den babylonske Talmud forteller at av fire rabbinere fra 2. årh. e. Kr. som steg opp til det himmelske paradiset, vendte kun én tilbake i normal tilstand, mens én døde, én mistet sin forstand, og den siste «kuttet røttene», dvs. forkastet den tradisjonelle læren og ble kjetter. Villfarelsen til den sistnevnte bestod i at da han så Metatron, som er et av navnene på den fremste blant englene, sittende i himmelen, utbrøt han: «Er det to makter i himmelen?!» (*Hagigah* 15a).

Rabbinere i det andre og følgende århundrer brukte betegnelsen «to makter i himmelen» som karakteristikk av avvik fra sin strenge mono-teistiske lære. Noen ganger skjuler det seg kristen teologi under merkelappen, men de eldste formene for «to makter»-kjetteriet viser seg å være jødiske tradisjoner som er ganske like de som reflekteres av Filon.

Sentralt står idéene om at den andre makten, midleren, har en menneskelig skikkelse og at han er i besittelse av Guds eget navn. En annen historie i den babylonske Talmud som handler om at Metatron forårsaker villfarelser, forteller at en «kjetter» hevdet at Metatron måtte tilbes, siden han sies å være identisk med Herrens Engel som Gud har gitt sitt eget navn ifølge 2. Mosebok 23,21 (se *Sanhedrin* 38b). Kjetterne mistok Herrens Engel eller Herrens Herlighet for å være en selvstendig guddom og ikke bare Guds representant. Deres villfarelse var proto-gnostisk, for gnostikerne lærte at skaperen av materien var en engel som endog sto i opposisjon til Gud.³

At det var jødiske forstadier til gnostisismen, ser vi også av verkene til samaritanerne, som utgjør en spesiell gren av det jødiske folk og har bevart meget gamle tradisjoner. I den upubliserte katekismen *Malef*, «Lære», der samaritansk teologi blir utlagt gjennom spørsmål og svar, heter det at Adam ble skapt ved at Herrens Engel skapte Adam av jordens

støv og at Gud blåste livets ånde inn i hans nese (se Svar 16, fol. 3a-b).

I *Memar Marqa*, «Markas Lære», et verk av den store samaritanske teologen Marka som levde i 3. årh. e. Kr., heter det i en midrasj til 1. Mosebok 2, 7 at Herren (YHWH) skapte Adams materielle skikkelse, mens han ble gjort fullkommen, dvs. fikk ånden, av Gud (Elohim) (se Book 4, paragraf 1). Her skilles det mellom Gud selv og hans navn, som er i besittelsen til Herrens Engel.

Det er ingen samaritanske tekster som lar seg datere til en tid forut for 3. årh. e. Kr., men andre kilder kan fortelle at det var tidlige samaritanske former for «to makter»-kjetteriet. Således leser vi i Apostlenes gjerninger at det var en samaritaner ved navn Simon Magus som ble holdt for å være «Guds Kraft som kalles den store», eller bedre «Guds store Kraft» (8, 10).

«Den store Kraft» var en erstatning for det høyhellige navnet til Gud blant samaritanerne, men vi må selvfølgelig ikke tro at de mente at Simon var Gud selv. Som vi ser av Hekhalot- eller Merkabab-litteraturen var «Kraften» også et navn på Herligheten. Det heter et sted i skriftet Hesekiels Visjoner: «Den Hellige — velsignet være Han! — åpnet de syv himlene for ham (dvs. for Hesekiel), og han så Kraften...»

Og litt lenger nedenfor leser vi: «... og han (dvs. Hesekiel) så Guds Herlighet». I en versjon av verket *Maaseh Merkabab*, «Studiet av Vognen», sier rabbi Akiba, som ifølge den nevnte tradisjon i Talmud var den eneste som kom uskadd fra sin himmelferd, følgende: «Da jeg steg opp og skuet Kraften, så jeg alle skapningene som finnes på himmelens stier».⁴

For sin sekt var Simon det samme som Jesus var for de jødekristne: Herrens Herlighet, Guds menneskelige åpenbaringsform. At man kunne tro at dette vesenet kunne stige ned fra sin himmelske trone, er ikke så

NOTER:

- ¹⁾ Selv om Menneskesønnen i Daniel 7, 15 ff. er en korporativ skikkelse som står for de fromme jøder, viser beskrivelsen i 7, 2 ff. at han opprinnelig er et individ.
- ²⁾ Stedene i kap. 10 forteller ikke eksplisitt at skikkelsen er Gabriel, men parallellen med 8, 15 gjør tolkningen uomstøtelig. Videre kan vi merke oss at funksjonene til den menneskelignende skikkelsen i kap. 10-12 er analoge til Gabriels funksjoner i kap. 8-9. Jfr. videre at 9, 21 kaller Gabriel en «mann» og at 10, 5 og 12, 6 bruker samme betegnelse på engelen.
- ³⁾ *Shiur Komah* kaller Herligheten for *Yozer bereshit*, «Skaperen i begynnelsen». Jfr. 1. Mosebok 1, 1: I begynnelsen (*Bereshit*) skapte...» Se også sitatet fra *Shiur Komah* ovenfor.
- ⁴⁾ Når Matteus 26, 64 og Markus 14, 62 bebuder visjonen av Jesus «ved Kraftens høyre hånd», skal vi muligens forstå «Kraften» som Herligheten. (Jakob, Herrens bror, sier at Jesus sitter på høyre side av «Den store Kraft» (Eusebius' Kirkehistorie 2, 23, 13), og det er ikke så rart, for Jakob kom fra Galilea, som var skilt fra Judea av landområdet Samaria og åpent for samaritansk innflytelse.) Selv i parallellstedet Lukas 22, 69, som ikke taler om en eskatalogisk visjon, er «Kraften» muligens Herligheten, for Lukas har genitivkonstruksjonen «Guds Krafts høyre hånd», som kanskje skal vise at «Kraften» ikke er Gud selv. I hvert fall ble dette stedet i evangeliene tolket slik i jødekristendommen. for Esaias' Himmelfart forteller at etter at Jesus hadde steget opp til den syvende himmel, satte han seg ned «på den høyre side av Den store Herlighet...» (11, 33). Liksom Moses i *Exodus* av Hesekiel Tragikeren er Jesus her Herlighetens koregent.

(Forts. neste s.)

rart, for Det gamle testamente forteller at Herrens Engel åpenbarer seg på jorden. Det er betegnende at Kabodah, «Herligheten», likefrem er et navn på Herrens Engel i Markas verk.

Men også andre ble ansett for å være Herrens Engel eller hans Herlighet. Kirkefaderen Epifanius gir ganske sikkert en rett tolkning av navnet til den jødisk-kristne sektlederen Elchasai når han sier at det på aramaisk betyr «Den skjulte Kraft».

Denne profeten, som helt på begynnelsen av 100-tallet dannet elkesaittenes sekt, fikk sitt kall ved en visjon av en engel som var omkring 150 kilometer høy (se Hippolytus, *Philosophumena* 9,13 ff.; Epifanius, *Panarion* 30,17,7). Elchasai sa at denne engelen var «Guds Sønn», og de store dimensjonene til engelen Kristus viser tydelig at han er Herrens Herlighet, selv om hverken Elchasai eller Hermas' Hyrde tilskriver engelen Kristus så store proporsjoner som *Shiur Komah* tilskriver Herligheten.

Som det allerede er blitt nevnt ovenfor, lærte de jødekristne at Adam var den første inkarnasjonen av Kristus, som hadde manifestert seg på

jorden flere ganger, og dette finner vi også i Elchasais sekt, der det ble hevdet at Kristus «ble til for første gang i Adam, og han kaster av Adams kropp og tar den på igjen når han enn ønsker» (Epifanius, *Panarion* 53,1,8). Siden engelen Kristus i elkesaitismen er av en så enorm størrelse og er identisk med Adam, er det klart at han ikke er noen annen enn Herligheten, som hadde så store proporsjoner og ble identifisert med Adam. Og siden Elchasais navn tydeligvis peker hen på Herligheten, er det klart at han så seg selv som en ny inkarnasjon av dette vesenet, som før var blitt inkarnert så mange ganger.

I århundret etter Elchasai bryter så Mani, den siste betydelige gnostiker, ut fra elkesaittenes sekt og hevder at han er det siste sendebud i en rekke som begynte med Adam og foreløpig sluttet med Jesus. Det er ingen nyhet for dem som har satt seg litt inn i manikeismen at sendebudene er foreløpige manifestasjoner av urmennesket i hans eskatologiske aspekt. Således ser vi at midleren i gnostisismen så vel som i kristendommen er av jødisk opprinnelse.

«IGNATIANSK LYDIGHET OVERFOR PAVEN»

Pater Dezza:

Paven er tilfreds med jesuittenes reaksjon!

Johannes Paul II er tilfreds med den måte som hans beslutning om å betro ledelsen av jesuitterordenen til en personlig pavelegat, er blitt akseptert av ordenens medlemmer. Dette har den 80-årige pater Paolo Dezza hevdet i et intervju med det meget store italienske ukeblad «Famiglia Christiana».

«Utnevningen av en pavelegat er noe nytt for Jesu Selskap, som aldri tidligere er hendt», ytret Dezza: «Det kom uventet for alle, selvom det med ignatiansk lydighet ble akseptert».

På den annen side innrømmet Dezza at «pavens beslutning har utløst smerte hos jesuittene, fordi den blir betraktet som et bevis på mistro overfor ordenens normale måte å bli ledet på».

En viss mangel på tillit fra paven overfor jesuitterordenen er oppstått fordi bestemte pavelegater henstillinger ikke har ført til det ønskede resultat hos jesuittene. Neppe hadde paven fått utnevnt Dezza, før han fikk en rekke brev fra ordenen, hvor «dette autoritære inngrep» i ordensregelen ble beklaget.

Paven selv hadde åpenbart fryktet en heftigere reaksjon, berettet Dezza i intervjuet. Når alt kommer til alt er paven lettet over hvordan hans avgjørelse er blitt motatt.

(KNA)

LITTERATUR:

- Fossum, J., «Gnosticism and Samaritan Judaism», i *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*, Band II 22 (Gnostizismus und Verwandtes), red. W. Haase, Berlin & New York: Walter de Gruyter. (I trykken).
- Gruenwald, I., *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, Leiden: E. J. Brill, 1979.
- Peterson, E., «Die Befreiung Adams aus der Anagke», i *hans Frühkirche-Judentum — Gnosis*, Roma — Freiburg — Wien: Herder, 1959, s. 107 ff.
- Quispel, G., «Ezekiel 1: 26 in Jewish Mysticism and Gnosis», i *Virgiliae Christianae* 34, 1980, s. 1 ff.
- Quispel, G., «Hermetism and the New Testament, especially Paul», i *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*, Band II 22. (I trykken).
- Scholem, G. G., *Jewish Gnosticism, Merkavah Mysticism, and Talmudic Tradition*, New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1960.
- Segal, A. F., *Two Powers in Heaven*, Leiden: E. J. Brill, 1977.

KATOLIKKER I POLEN

TRENGER DIN HJELP

Giro 20 20881

Dere gjør urett!

Enhver som har det minste kjennskap til Europas historie, kan ikke unngå å ha støtt på beretninger om hvordan Romerkirken fra tid til annen har følt seg kallet til å gå inn i verdenspolitikken. Ofte har keisere og konger måttet bøye seg i støvet for den pavelige makt, og mangen bondemann har sikkert følt seg kuet under kirkens åk, når bannstrålen eller interdiktets forbannelse truet med utelukkelse fra det samfunn som han kjente som sitt eget.

Moderne mennesker, som vi påstår å være, forarges ofte når vi leser hvordan kirken mange ganger i historiens løp har engasjert seg i samfunnsdebatten, og etter vårt skjønn ikke alltid helt på den side hvor vi mente den burde ha gjort. Slik er det mange ganger når man står i en annen tid og vurderer ut fra andre målsetninger enn mennesker som levde innenfor en forgangen tidsramme.

Slik er det også i dag. Nokså få av oss vil vel noensinne få historiens dom å vite, når den engang blir avsagt over den katolske kirkes holdning i de internasjonale begivenheter som utspiller seg i dag.

Slik som mennesker handler med hverandre på internasjonalt plan, må også den kristne ta standpunkt. På mange måter er det kirkens medlemmer som det går ut over, og derfor kan man vel ikke å unngå å mene at det er en plikt for den katolske kirkes ledelse å gripe inn der hvor det øves urett mot dens medlemmer.

Det er den katolske kirkes plikt å verne om alt menneskelig liv på jorden, derfor bør denne plikten utvides til å omfatte alle mennesker.

Man kan neppe unngå å ha bemerket at både paven og fra tid til annen lokale biskoper peker på den internasjonale situasjon som uverdigg for mennesker. Pave Johannes Paul II har pekt på situasjonen i Polen, ikke bare fordi han selv kommer derfra, men fordi han mener at det er galt å undertrykke mennesker med vold. Det skulle ikke være nødvendig å peke på at paven selv vet en del om hva det vil si.

I det siste har pave Johannes Paul skarpt uttalt sin mening om Sovjetunionens mer eller mindre delaktighet i begivenhetene i Polen, og han gjør det fordi han mener at det er urettferdig at en stat med et stort maktmaskineri til rådighet er i stand til å skape ufrihet og urettferdige forhold for mennesker i et annet land. Det er paven ikke alene om å mene, og en av grunnene er vel at de fleste mennesker i verden ikke på noen måte ønsker å la seg undertrykke av noen få som sitter på toppen av kranskeaken og mener at de kan frelse verden ved hjelp av vold og mer eller mindre dypsindige teorier.

Med hånden på hjertet kan man vel ikke i dag si at den katolske kirke alltid har handlet rett i historiens løp, men man må sikkert gi paven rett i at der hvor mennesker undertrykkes og hvor en befolkning lever på grensen til imorgen å kunne bli vurdert som slaver, der må man ha lov til å rope ut til allverden: Det dere gjør er urett!

Der er noe som heter medmenneskelighet, men det er også noe som heter dom. Dom og urett henger sammen, i hvert fall hvis man skal tenke i baner som våre mødre har lært oss. Det tilkommer ikke noe menneske, heller ikke paven, å avsi dom over menneskelheten, men man har lov til å antyde den. Svend Aage Rasmussen

OBLATFEDRENE i Norden har i uken den 11. til den 15. januar holdt deres årsmøte på Mariaholm Skolesenter. Under ledelse av visseprovisialen, som for tiden er sogneprest i Godthaab på Grønland, samledes patres og brødre fra ulike nordiske land for å drøfte felles interesser, erfaringer og kongregasjonens mål og misjon i Norden.

Oblatfedrene i Norden tilhører en provins i De forente stater, og prestene er, bortsett fra en enkelt dansk, en nederlandsktysk og et par svenske legbrødre, alle av amerikansk herkomst.

Oblatfedrene i Norge er stort sett konsentrert om arbeide på Vestlandet, men et par polske patres er stasjonert i Halden.

Oblatfedrene: Oblati Mariae Immaculatae, er en riktig misjonsorden. Dens oppgave er verdensmisjon, og den finnes nesten overalt hvor Den romersk katolske kirke har sitt virke. Mange av dens medlemmer ser det som et særlig kall å virke som forpost-misjonærer, og de er å finne på så vidt forskjellige steder som blant kanadiske indianere og eskimorer som blant jegerfolk i Patagonien...

Det var avdøde biskop John Taylor, Stockholm, som selv tilhørte dette misjonsfelleskap, som fikk de amerikanske oblatfedre interessert i å gå i gang med et arbeide i de nordiske bispedømmer. Først i Danmark og Sverige, og nå i Norge.

STØTT

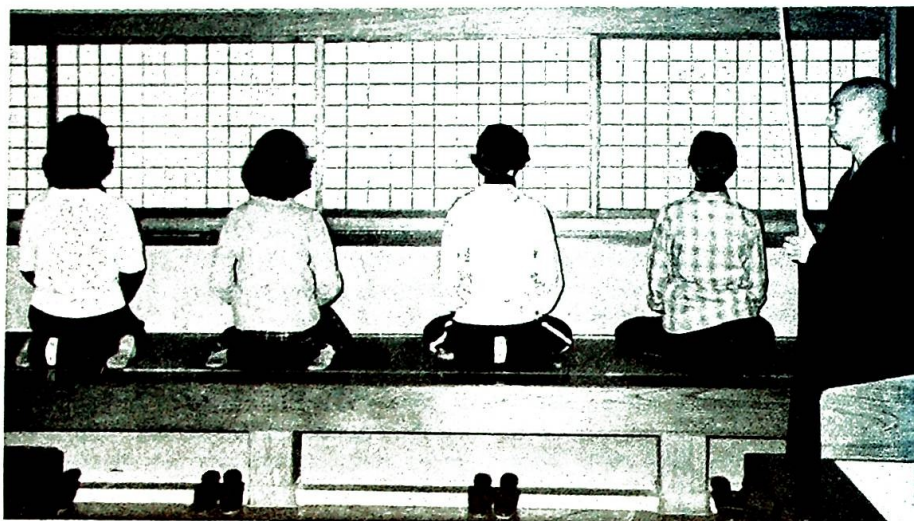
CARITAS NORGE

Giro 20 20881

Zen for misjonærer

Buddhistisk studiesenter holder seminar

Av Notto R. Thelle

Buddhistmunkene veileder de kristne misjonærer etter klassiske metoder.

Atmosfæren i meditasjonshallen ånder av stillhet. Vinden suser sakte i løvet utenfor. En fjern tempelklokke fordyper stillheten. På opphøyde plattformer sitter mediterende i lotus-stilling i lange rekker med ansiktet mot veggen. Dype åndedrett. Rette rygger. Halv-åpnede øyne. En munk er på stille vandring med sin flate kjepp som av og til lyner ned på en stivnet skulder.

Vi befinner oss på et av hovedklostrene for japansk zenbuddhisme, Eiheiiji, langt borte fra storbyens jag og mas. Klosteret er bygget i terrasser i en bratt fjelldal, omgitt av skogkledde åser. Her får 150 buddhistiske noviser sin opplæring og lever i en hard rytme av meditasjon, tilbedelse, arbeid og stillhet.

En gruppe skiller seg ut fra de andre: 30 misjonærer som i et par dager lever med i tempelets rytme. De er på seminar arrangert av Studiesenteret i Kyoto.

Da jeg i vår var oppe for å forbedre seminaret, var klosterets ledelse

litt i tvil om hvordan de skulle gripe det hele an. Ville kristne misjonærer tilpasse seg stedets harde disiplin og respektere tradisjonene? Selv var jeg usikker på hvor mange som ville delta. — Mange misjonærer har fremdeles en god del fordommer mot andre religioner.

Men deltakelsen viste at Eiheiiji var et godt valg. De fleste deltakerne hadde aldri vært i kontakt med zen, og opplevde både utfordringene og problemene i møtet med buddhistisk meditasjon. Noen var dypt rotfestet i kristne kontemplative tradisjoner og hadde erfaring med zen-meditasjon som en vei inn i den åpne og lyttende stillhet. En deltok fordi hans sønn for noen år siden ble zen-munk og nå oppholder seg i et tempel noen mil unna. Sønnen sier selv at han ikke har forkastet kristendommen, og faren ville ha hjelp til å forstå sin sønn bedre. En annen forteller at han er interessert i zen fordi han fant tilbake til kristentroen gjennom møtet med zen-bevegelsen i Amerika.

Klosterets rytme er hard. Litt over kl. 3 vekkes man opp for å delta i morgen-meditasjonen. Deretter følger dagens program slag i slag: morgenmesse i tempelhallen, vandring rundt i tempelets mange bygninger, rengjøring, måltider, forelesninger, stillhet.

Det ville vært naivt å tro at to dagers nærkontakt med zen gir en dyp forståelse av buddhistisk meditasjon.

Men de fleste føler at de har vært i berøring med en tradisjon som har noe vesentlig å si dem. Om den metodiske øvelse i konsentrasjon og stillhet. Om kropp og åndedrett som en vesentlig del av bønn og meditasjon. Noen oppdager dimensjoner i troen de hadde glemt eller fortrent.

Det har vært en bølge av interesse for zen blant kristne i Japan i de siste årene. Dusinvis av bøker er skrevet om «kristen zen», «zen for kristne», «zen-veien og Jesus-veien». Ofte slås det fast at kontakten mellom kristne og buddhister er noe revolusjonerende nytt. Dette er nok en kraftig overdrivelse, for helt siden slutten av forrige århundre har der i Japan vært en rekke fremstående kristne som forbandt kristen tro med zen-meditasjon.

For over 80 år siden ble en prest «kalt av Gud» til å bli opptatt i et kjent tempel utenfor Kyoto hvor han mediterte i tre år før han vendte tilbake til prestetjenesten. Andre fulgte i hans spor, praktiserte zen, og skrev om kristendommens zen-spiritualitet eller om zen-inspirert kristendom. Så de 30 misjonærene som deltok i seminaret på Eihei-ji, står i en lang tradisjon av kristne som har utforsket zen.

Man spør seg selv av og til om zen har noen sjanse i det moderne samfunn. En av deltakerne fortalte at hans årlige undersøkelse blant sine studenter viste at gjennomsnittlig bare 3 av 1000 noengang hadde deltatt i zen-meditasjon. Det sier litt om zens krise i Japan. Det er en imponerende tradisjon, men hva betyr den i sam-

(Forts. s. 15.)

DEN NORSKE CARITAS-LEDER PÅ POLENBESØK

JOHN GOLDING, den nyutnevnte generalsekretær for CARITAS-NORGE har sammen med lederen av det Danske Caritas nylig avlagt besøk i Polen, og han forteller at han ved selvsyn har konstatert at det er meget stor nød blant den polske befolkning. — Det mangler mat, medisin og utstyr.

For å kunne yte den mest effektive hjelp og at de mange forskjellige hjelpeorganisasjoner som er implisert i hjelpeprogrammene ikke skal gå hverandre i veien, har CARITAS INTERNATIONALIS med hovedkontor i Freiburg i Breggau i Vest-Tyskland arrangert det slik at Polen er blitt inndelt i distrikter. Hver hjelpeorganisasjon som har forbindelse med en Caritas-organisasjon får så tildelt et område som de har ansvar for.

De dansk/norske Caritas-organisasjoner er blitt bedt om å ta ansvar for de polske Østersjø-provinsene, og John Golding forteller at han personlig er meget bekymret over utviklingen i Polen.

Folk er meget resignerte og engstelige for fremtiden. Den eneste som man tør stille sine forhåpninger til er den katolske kirke i landet. Golding forteller at på det sted hvor de nordiske Caritas-folkene oppholdt seg var det en søndag ikke mindre enn 15 messer i den lokale kirke, og det var stappfullt hver gang. Han forteller videre at gudstjenesten og menighetens andakt var gripende å oppleve.

S. R.

Vatikanet under krigen

Det 11. og formodentlig siste bind i en serie dokumenter om Vatikanet under annen verdenskrig er nylig utgitt av Vatikanets forlag. Dermed er arbeidet med dokumentverket avsluttet etter 17 års arbeid, og alle dokumenter med tilknytning til hendelsene i Europa fra 1939 til 1945 kjent for historikerne.

Bind 11 i kildesamlingen dreier seg om krigshandlingene og beslektede hendelser i perioden januar 1944 — juni 1945. Av det rikholdige materialet får en et inntrykk av pave Pius XII's diplomatiske bestrebelser for å få Roma og andre byer i krigssonen forskånet fra kampene.

Første bind i serien utkom i 1965. Utgivelsen er blitt betydelig forsinket, fordi to av de fire forskere som har arbeidet med materialet døde underveis. I 1939 var Vatikanets bestre-

belser mest innrettet på å forhindre krigsutbruddet, dog ikke ved ettergivenhet. Så falt tyngdepunktet på å forsøke å lindre lidelsene til de tysk- og sovjetisk-okkuperte polakker og baltiske folk.

Vatikanets omfattende og stort sett meget hemmelige aksjoner for jødene fikk naturlig nokk sitt største omfang fra 1941/42. I land som Italia, Bulgaria og Romania var Vatikanets intervensjoner relativt virkningsfulle, i f. eks. Slovakia og Ungarn virksomme bare periodevis, men i de områder under direkte tysk kontroll oftest utsiktsløse.

Fra høsten 1943, da Hitler planla å bortføre paven til Wartburg, begynte Vatikanet i tillegg å forsøke å mildne krigens redsler i frontområdene. Paven måtte også oppgi sitt

(forts. side 15)

MILLIONER SULTER

Det kan volde problemer å få den berømte dråpe i havet utnyttet mest effektivt.

Et av det internasjonale samfunns største problemer i dag er hvorledes vi på en effektiv måte kan hindre at store befolkningsgrupper verden over rammes av sult og hungersnød. En ILO-utredning foreslår at vi skal begynne med å undersøke hva fattigdom egentlig er.

HVORFOR SULTER SÅ MANGE?

Omkring 800 millioner mennesker er uten eksistensmidler, og nesten to milliarder er håpløst fattige. Likevel er fattigdom et fenomen som ikke er klart definert eller forstått.

Det sier seg selv at vi ikke trenger særlige kriterier for å gjenkjenne den rå fattigdom, når vi ser den. Men å identifisere og diagnostisere mindre ekstreme former for fattigdom er en innviklet sak. Når vi skal bedømme økonomiske og sosiale forhold, må vi ofte ta stilling til hva som egentlig menes med fattigdom i et bestemt miljø. Hva betyr f. eks. fattigdom i USA — og hva i Bangladesh eller Argentina?

Ny vurdering av fattigdomsbegrepet

Det mest effektive middel til å bekjempe fattigdom har hittil tradisjonelt vært en politikk som går ut på å skaffe mer sysselsetting til lønninger som må anses for å være tilstrekkelige. Selv dette mister imidlertid sitt positive innhold dersom arbeidstakerne blir utsatt for plutselig oppståtte mangelsituasjoner i samfunnet, for eksempel underskudd på matvarer, som fører til utbredt sult eller rett og slett hungersnød.

I en utredning*) som er utarbeidet for ILO anbefaler professor *Amartya Sen* fra Universitetet i Oxford at de som har ansvaret for politiske beslutninger tar hele spørsmålet om fattigdomsbegrepet opp til radikal nyvurdering. Dette er etter hans oppfatning nødvendig for å finne årsakene til at sulttilstander og omfattende hungersnød-situasjoner oppstår.

Mat nok — men folk sulter

Professor Sen mener sult kan karakteriseres ved at det er noen men-

nesker som ikke har mat nok. Det er derimot en feil å si at sult foreligger når samfunnet ikke kan skaffe nok mat. Med andre ord: et menneske som sulter, gjør det til tross for at det finnes rikelige mengder mat på markedet.

Hvorfor har han eller hun ikke så mye mat at livet kan opprettholdes på rimelige vilkår? Fordi vedkommende ikke har «et naturlig krav» på mat. En slik naturlig adgang til fødemidler kan oppnås på flere måter — ved å ha penger, arbeid, jord eller noe annet som kan tilbys til gjengjeld for den ettertraktede mat.

*) Amartya Sen: *Poverty and famines, an essay on entitlement and deprivation*, an ILO Employment Programme Study, Oxford University Press, 1981.

PAVEN TIL GABON OG NIGERIA I FEBRUAR

Pave Johannes Paul II reiser i midten av februar til Nigeria og Gabon. Dette blir hans andre reise til Afrika, og hans første utenlandsreise etter attentatet i mai 1981. Paven besøkte i mai 1980 Zaire, Kongo, Kenya, Ghana, Øvre Volta og Elfenbenskysten.

Reisen i februar vil vare i en uke. Mesteparten av tiden vil han tilbringe i Nigeria, der 35 prosent av befolkningen er kristne — en sjettedel av dem katolikker. Særlig mange katolikker er det i sørøst, i det tidligere Biafra. I Gabon er 60 til 70 prosent av befolkningen katolsk.

CARITAS NORGES
POLENHJELP
EN HANDSREKNING
TIL MENNESKER I NØD
Postgiro 20 20881

KATOLSKE EKS-PRESTER ORGANISERER SEG

Giftede katolske eks-prester forbereder en synode for seg selv og sine ektefeller i Roma. På dette møtet vil det formodentlig bli opprettet en internasjonal forening for katolske prester som har forlatt sine embeder og giftet seg.

Det finnes i verden rundt 50.000 eks-prester, de fleste giftede. Det betyr at en åttendedel av alle katolske prester i verden ikke lenger fungerer som prester.

Initiativet til synoden i Roma utgår fra den italienske forening for giftede eks-prester. Eks-prester fra Spania, Frankrike og Brasil har allerede anmeldt sin interesse. Synoden i Roma skal forberedes godt lokalt, og er berammet til sommeren 1983.

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

DET POLSKE FOLK HAR RETT TIL SELVSTENDIGHET!

Generalvikaren i det katolske bispedømme Hannover, Hjelpebiskop HEINRICH PACHOWIAK, understreker at det polske folk har rett til selvstendighet. Alle ytre og indre forsøk på å undergrave denne er et anslag mot verdensfreden, erklærte biskopen nyttårsdag ved en gudstjeneste i St. Clemens Kirke i Hannover.

Forut for gudstjenesten gikk en sørgemarsj gjennom den indre by i Hannover. Her deltok ca. 2000 tyskere og polakker, hvoriblant Pachowiak og den nedersaksiske ministerpresident, dr. Ernst Albrecht (CDU) og formannen for CDU i Nedersaksen, Wilfried Hasselmann. Til denne solidaritetsmanifestasjon hadde det katolske eksekutiv-utvalg for området Hannover sammen med den 4500 mennesker store polske menighet kalt sammen.

I sin preken krevde Pachowiak «med all tydelighet» opphevelsen av krigsrettstilstanden i Polen, frigivelsen av de internerte og tillatelse til at Solidaritet igjen måtte kunne virke. Han la også til at bønner for og hjelpen til Polen ikke bare skulle fortsette, men intensiveres.

KNA

To eller tre hustruer?

Fortvilet situasjon i Kampuchea: 75 % er kvinner i befolkningen.

RB-Reuters korrespondent Catharine Cambell/Flensborg Avis.

Bangkok. - «Jeg ville ønske at dere ville sende en skipsladning menn i stedet for fødevarer», sa en kampucheanisk kvinne nylig til en utenlandsk hjelpearbeider i Pnonpenh.

Knappheten på menn er følelig etter år med sosial og politisk uro, og den kjennes især blant kvinner som savner menn i den gifteferdige alder. Det fremgår av rapporter av en kampucheanisk kvinne og utsendt av FN's barnefond UNICEF.

Chancen Boua, som er lærer og som har tilbragt et år med å intervjue kvinner overalt i Kampuchea, siterer et kjent medlem av regjeringens nasjonale kvinneorganisasjon.

Den har kommet frem med en uttalelse om at menn skulle ha lov til å ha to eller tre hustruer. — Dette illustrerer den desperate situasjon Kampuchea's kvinner befinner seg i, skrev Boua, i hvis rapport det het at kvinner nå utgjør 75 % av hele Kampuchea's voksne befolkning.

Mange av disse kvinnene er enker, og en statistikk fra syv provinser vi-

ser at omkring 10 % av deres menn er døde av sult, sykdom eller som følge av henrettelser under det kommunistiske Røde Khmer-styre som hadde makten fra 1975 inntil det ble styrtet av vietnamesiske styrker i januar 1979.

Det ser ut til at kvinner har overlevd hungersnøden under Pot Pot-regimet bedre enn menn og at menn av det kommunistiske styre ble betraktet som så farlige elementer at de burde utryddes, heter det i rapporten. Den understreker at kvinners tilstedeværelse som en klar majoritet i et økonomisk hardt trengt samfunn motsier deres historiske rolle som mannens underdanige tjener.

Døtre har tradisjonelt gitt årsak til bekymring i Kampuchea, heter det videre i rapporten. En jente er blitt

(Forts. side 14)

Hemmelig dokument om tilintetgjørelse av religion

Bergen (NØP) I lys av de opplysninger som i den senere tiden er kommet fra Etiopia, hvor omtrent alle kirker og moskeer i den vestlige delen av landet er lukket og prester og andre menighetslemmer fengslet, bringer vi noen utdrag fra et hemmeligstemplet dokument fra det etiopiske propaganda-ministerium. Dokumentet ble først offentliggjort i den arabiske avisen «al Schorq al ausat» i London, og senere kom Frankfurter Allgemeine Zeitung med en tysk oversettelse og hevdet at en språkanalyse av den originale teksten fjerner all tvil, dette er en tekst fra militærregimets propaganda-ministerium i Addis Abeba. Sitat:

«I dette skriftet dreier det seg hovedsakelig om å tilintetgjøre religion som mot-revolusjonens viktigste styrke. Man må se religionens skadelige rolle i sammenheng med de revolusjonære begivenheter i Etiopia: I historien har det alltid vært slik at antirevolusjonen rører på seg når revolusjonen utvikler sine krefter. Det gamle føydale systemets krefter er sterkest der hvor det støtter seg til kirke og moske.

I dag, da revolusjonen utvikler seg lovende, viser de religiøse sentre seg likevel klart som midler til å svekke den undertrykte befolknings sterke

bevegelse. Da også kirken — etter den nasjonaliseringen som folket så seierrikt tilkjempet seg — mistet all sin jord, håpet man at prestene, som mistet sine inntekter, ville bli spredd og ikke lenger preke, så denne undertrykkelse ville opphøre.

Det motsatte synes å ville skje: prestene i kirkene og moskeene blir stadig betalt, og de utøver sitt arbeid i enda større grad enn før. —

For å sette en stopper for denne ødeleggende tendens, som er rettet mot revolusjonen, må det nå gjennomføres en aksjon for å tilintetgjøre religionen.

Alle store klostere skal forandres til teater- og kultursteder og slik tjene til nasjonal stolthet for de undertrykte masser. Alle hellige skrifter som er skrevet til kirkelig bruk — utnyttelses-instrumenter for føydal-klassen, skal samles inn.

— Alle tilbedelses-objekter, alle liturgiske klær fra kirker og klostre innsamles og brennes eller bringes til land man er venner med, med enkelte unntak. Man må fra næringslivets side svekke kirken og spolere den og alle dens funksjoner fra roten, ved å bannlyse alle gjenstander som brukes i gudstjenesten, f. eks. lys og røkelse.

Massemedia skal uten opphør for-

telle at kirken er en hindring for frigjørelsen av de undertrykte klassene, at samfunnet er til for arbeidet, ikke for idealisme, og at religionen bare er de reaksjonæres håp om en tilbakestående verden.

Kvinnelige kadre bør derfor utdannes til nonner, forføre munkere og deretter angi dem. Kadre fra vennligsinnede land skal innsettes som biskoper hos geistlige, og ved sin tale og ved å gi dem bøker skal de forlede munkene.» Sitat slutt.

Det foreslås også en rekke andre aksjoner mot kirken. Dokumentet behandler også tiltak mot islam og tiltak for å sette forskjellige religiøse grupper opp mot hverandre. (KD)

LEGG VÅPNENE NED!

Den katolske kirke i Colombia har appellert til geriljabevegelsen i landet om å legge ned våpnene. I sitt tradisjonelle budskap til årsskiftet understreker biskopene i landet at volden ikke kan bygge opp fedrelandet.

Biskopene oppfordret også regjeringen til å gjøre sitt for å gjenopprette den indre fred i landet.

ET «VOKSENT» AFRIKA ØNSKER EGET KONSIL

Bergen (NØP) Det er nylig satt frem tanker om eget afrikansk konsil. Det er ikket kommet frem klare tanker om når et slikt konsil skal finne sted, hvor det skal holdes eller hvordan det eventuelt skal finansieres. Likevel er det grunn til å ta slike tanker alvorlig.

Den romersk-katolske kirke i Afrika mener seg å være voksen og ser det ønskelig også å overbevise Europa om dette. (La Croix)

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STALARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24
33 55 25

Telegr.adr.:
Rustfriknut

UNGDOMSFORBUNDET OG ØKUMENIKKEN

Det har lenge vært et sterkt ønske i UNKF om å bedre kontakten med andre trossamfunn. På landsmøtet i august 1981 ble saken tatt opp og det ble vedtatt å oppnevne en økumenisk sekretær. Denne oppgave har **LEIF ROGER ROBBERSTAD** påtatt seg, og sier ifølge en meddelelse fra UNKF at han ønsker å få en så bred kontaktflate som mulig til alle interesserte i ulike trossamfunn.

Fremtiden står utvilsomt i økumenikkens tegn, og det kan bare hilses med glede at det nettopp er ungdommen som peker på det positive i å rekke hånden ut til hverandre på tvers av grenser som er skapt ikke minst i tider som har gått, og som enhver med god vilje i hjertet må håpe aldri vil komme tilbake.

PAVEN KREVER RETTFERDIGHET I LATINAMERIKA

Pave Johannes Paul II har krevd at påtrengende nødvendige reformer gjennomføres for å oppnå rettferdighet i Latinamerika. I et budskap til 450-årsjubileet for valfartsstedet Guadeloupe i Mexico krevde paven også at all tortur skulle avskaffes og at menneskerettighetene skulle overholdes.

Jomfru Maria av Guadeloupe regnes som hele Latinamerikas skytshelgen, og under pavemessen i Roma, som ble direkte overført til Mexico, kom paven derfor også inn på sin megling i grensetvistningen mellom Argentina og Chile om tre øyer i Beagle-kanalen.

Paven oppfordret alle latinamerikanere til en felles aksjon for å overvinne kløften mellom fattig og rik og for å få slutt på voldens spiral. Påkrevet var etter hans mening omfattende sosiale, økonomiske og kulturelle reformer.

ST. OLAV BOKHANDEL

har alt i katolsk litteratur, ikoner, kirkekunst og kirke-musikk på grammofonplater.

FENGELSDIREKTØR KALT KRIMINELL AV KARDINAL

— Det går ikke an at kriminelle skal bevokte kriminelle. Det sa erkebiskopen av Rio de Janeiro, kardinal Eugenio Sales, på brasiliansk TV, etter at han i flere uker hadde forsøkt å få guvernøren av Rio de Janeiro til å gå til aksjon mot direktøren for fengselet i Ilha Grande fordi han mishandlet de innsatte.

Resultatet av kardinalens dramatiske opptreden i fjernsynet før jul lot ikke vente lenge på seg. Etter et par dager ble det innrømmet at det var skjedd noen arbeidsuhell i fengselet, og at fengselsdirektøren og endel militærpoliti var blitt suspendert fra sine embeder.

FORBUD MOT Å SKIFTE RELIGION I NEPAL

Bergen (NØP) Det er blitt kjent at tolv kristne nylig er blitt dømt av en domstol i Kathmandu, Nepal, for å ha handlet mot artikkel 14 i grunnloven, som sier at «det er forbudt å skifte religion».

Et anonymt brev til en provins-guvernør beskylder de kristne for flere «forbrytelser», bl. a. for «å publisere kristne bøker» og for «på denne måten å unnskylde at de tok seg av krøplinger, hjelpeløse og hjemløse barn og tvinger disse til å studere forskjellige bøker og bibler om kristendommen. Når de blir flinke nok, oppmuntrer de kristne dem til å gå inn i grupper av samfunnet som er fattige og uten utdannelse, for å misjonere for sin religion der».

Med henvisning til forbudet om skifte av religion, lod anklagene mot en av de kristne: «han er fra Nepal, og hans foreldre var hinduer, han har skiftet religion og er blitt kristen og på denne måten holder han sitt fedreland Nepal for narr».

Ifølge CCA-News skal nå mer enn 50 kristne være fengslet i Nepal, anklaget for «kristning».

STUDERER TEOLOGI I DØDSCELLEN

Bergen (NØP) Atten tyver og mordere som er dømt til døden og sitter i døds-celle i Dodoma-fengselet i Tanzania, har avlagt universitetseksamen i teologi. Det er pastor Makundi i Sentral Tanganyika bispedømme som rapporterer dette til det engelske misjonsselskapet «the Bible Churchmen's Mission Society».

Mens de andre studentene mottok sine vitnemål i katedralen, delte biskopen Madinda ut vitnemålene til de atten dødsdømte i cellen, og han forrettet også nattverdsgudstjeneste for dem.

I dette tilfellet ble det også gjort et unntak fra reglementet som krever at

alle besøkende må ha væpnet vakt med seg inn i cellen. En av fangene kommenterte dette ved å si at «tidligere kunne ingen stole på at vi ikke gjorde opprør, men nå gir Jesu nåde både dere og oss fred og frihet».

En representant for misjonsselskapet påpeker at de attens fremtid er svært usikker tidligere har myndighetene uten forvarsel tatt ut store grupper av dødsdømte og henrettet dem. (Church Times)

JULEKRYBBE UTEN JESUS

Bergen (NØP) En tom julekrybbe. Dette synet var det tusener av skuelystne møtte i en av kirkene i Sao Paulo, Brasil, i julen. Meningen med dette var at «Organisasjonen for forsvar av menneskerettighetene» ville rette sokelyset mot de tusener av mennesker som er forsvunnet i Latin-Amerika de siste årene. Som en kan forstå, vakte denne symbolhandlingen sterke reaksjoner i en befolkning som for en stor del er katolsk og nær knyttet til kirken og dens budskap. (La Croix)

«INGEN VÅPENEKSPORT TIL DEN TREDJE VERDEN»

Presidenten for den italienske avdeling av den katolske fredsbevegelse Pax Christi, biskop Luigi Bettazzi, har skarpt fordømt Italias våpeneksport til den fattede verden. Biskopen oppfordret regjeringen i Roma til å føre en reell freds-politikk, uten våpeneksport.

Bettazzi støttet seg i den forbindelse til det dokument som Vatikanet overrakte FN i 1976, der det heter at våpeneksport, fremfor alt til Den tredje verden, bare fremmer ubalanse og kan derfor føre til militære konflikter.

Bettazzi tilla at de fattige lands våpenkjøp alltid gikk på bekostning av nødvendige tiltak for å utvikle landene økonomisk. Samtidig var det etter hans mening en gjensidig sammenheng mellom autoritære og undertrykkende regimer i Den tredje verden og våpensalg fra den industrialiserte verden.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen ^{o/s}
Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse
Ordner alt
Egen parkeringsplass

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 14.00 sønd.: 9.30 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke, Frans skanerne, Enerhaugst. 4, tlf. 67 23 83</i>		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>		9.00	11.00
<i>Vår Frue Villars kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , lörd.: 18.30 Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00		11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , lörd.: 19.00 Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 9.00		11.00
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 9.30		
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , lörd.: 13.00 Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.: 8.30		10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , lörd.: 9.00 Kongensgt. 9, tlf. 11 438	sønd.: 11.00		
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , lörd.: 9.00 Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	sønd.: 10.45		
HAMAR: <i>St. Torjinn kirke</i> , lörd.: 18.00 Torvg. 113, tlf. 23 751	sønd.: 11.00		
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , lörd.: 9.00 Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	sønd.: 11.00		
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , lörd.: 9.00 Vesterngt. 5, tlf. 22 381	sønd.: 11.00		
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , lörd.: 18.00 Kirkegt. 3, tlf. 24 225	sønd.: 11.00		
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , lörd.: 18.00 Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: 10.00		
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , lörd.: 9.00 Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.: 10.30		
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , lörd.: — Ryggeveien 24, tlf. 51 038	sønd.: 17.00		
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , lörd.: 18.00 Sverresgt. 26, tlf. 50 793	sønd.: 11.00		
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , lörd.: 19.00 Nyveien 17, tlf. 53 77 35	sønd.: 10.45		
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>	9.15		10.30
STAVANGER: <i>St. Svitthans kirke</i> , lörd.: 17.00 Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	sønd.: 8.30		11.00
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.	9.30		
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , lörd.: — Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	sønd.: 11.00		
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> , lörd.: — Finne, tlf. 12 510	sønd.: 11.00	Efter avtale	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , lörd.: 9.00 Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	sønd.: 11.00		
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>	6.15		—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , lörd.: — Flintegt. 5, tlf. 72 779	sønd.: 11.00		
LEVANGER: <i>St. Torjinn kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29</i>	11.00		
MOLDE: <i>St. Sannisa kirke</i> , lörd.: — Parkveien 23, tlf. 51 467	sønd.: 11.00		
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , lörd.: 17.00 Norgesund, tlf. 37 558	sønd.: 8.30		11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , lörd.: 19.00 Storgt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	sønd.: 11.00		
<i>St. Elisabethsøstrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487</i>	8.00		—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , lörd.: 8.15 Hernesveien 22, tlf. 21 783	sønd.: 10.30		
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , lörd.: 19.00 Salsgt. 52, tlf. 11 447	sønd.: 11.00		
HARSTAD: <i>St. Sannisa kirke</i> , lörd.: 15.00 Skolegt. 4, tlf. 61 501	sønd.: 10.30		
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , lörd.: — Håreksgt. 82	sønd.: 18.30		
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , lörd.: — Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	sønd.: 11.00	Efter avtale	

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

To eller tre . . .

(Forts. fra side 11)

sammenlignet med en klump bomull. Mens en gutt er blitt betegnet som en diamant. Dette utlegges på den måten at en diamant, når den mistes i gjørme, kan samles opp og vaskes ren som før. Mens en klump bomull som en gang har ligget i gjørme aldri vil gjenvinne sin opprinnelige renhet.

På tross av et desperat behov for kvinner innenfor alle deler av pro-

duksjonen, holder mangel på undervisning og utdanning dem borte fra de beste jobber, heter det videre i rapporten. Den av Hanoi støttede regjering beskjeftiger kvinner som gattefeiere, fabrikkarbeidere, lærere, sykepleiere og administratører.

Blant de 35 medlemmer av den styrende sentralkomite i Den Forente Front til Nasjonens Redning er det bare seks kvinner. I regjeringen er det bare en kvinnelig minister, nemlig visesunhetsministeren.

LITURGISK KALENDER

FEBRUAR

1. Ferial. 2. Sam. 15, 13-14.30; 16. 5-13a. Mk. 5, 1-20.
2. **Herrens fremstilling i Templet.** Mal. 3, 1-4. Hebr. 2, 14-18. Lk. 2, 22-40 (eller 22-32).
3. Ansgar, biskop. 2. Sam. 24, 2.9-17. Mk. 6, 1-6.
4. Ferial. 1. Kong. 2, 1-4.10-12. Mk. 6, 6-13.
5. Agathe, jomfru og martyr. Hebr. 12, 18-19.21-24. Mk. 6, 7-13.
6. Paul Miki og ledsagere, martyrer. 1. Kong. 3, 4-13. Mk. 6, 30-34.
7. **5. alm. søndag.** Job 7, 1-4.6-7. 1. Kor. 9, 16-19.22-23. Mk. 1,29-39.
8. Ferial eller Hieronymus Emiliani. 1. Kong. 8, 1-7.9-13. Mk. 6, 53-56.
9. Ferial. 1. Kong. 8, 22-23.27-30. Mk. 7, 1-13.
10. Scholastica, jomfru. 1. Kong. 10, 1-10. Mk. 7, 14-23.
11. Ferial eller Vår Frue av Lourdes. 1. Kong. 11, 4-13. Mk. 7, 24-30 eller (til Mariamesse) Jes. 66, 10-14c. Lk. 1, 41-55.
12. Ferial. 1. Kong. 11, 29-32; 12, 19. Mk. 7, 31-37.
13. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. 1. Kong. 12, 26-32; 13, 33-34. Mk. 8, 1-10.
14. **6. alm. søndag.** 3. Mos. 13, 1-2.44-46 (Hebr. 1-2.45-46). 1. Kor. 10, 31-11, 1. Mk. 40-45. (Kyrillos, munk og Methodios, biskop, feires ikke).
15. Ferial. Jak. 1, 1-11. Mk. 8, 11-13.
16. Ferial. Jak. 1, 12-18. Mk. 8, 14-21.
17. Ferial eller De syv stiftere av Servitterordenen. Jak. 1, 19-27. Mk. 8, 22-26.
18. Ferial. Jak. 2, 1-9. Mk. 8, 27-33.
19. Ferial. Jak. 2, 14-24.26. Mk. 8, 34-39 (Gr 8, 34-9, 1).
20. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Jak. 3, 1-10. Mk. 9, 1-12 (Gr 2-13).
21. **7. alm. søndag.** Jes. 43, 18-19.21-22.24b-25. 2. Kor. 1, 18-22. Mk. 2, 1-12. (Peter Damian, biskop og kirkelærer, feires ikke).
22. Apostelens **Peters Stol.** 1. Pe. 5, 1-4. Mt. 16, 13-19.
23. Polykarp, biskop og martyr. Jak. 4, 1-10. Mk. 9, 29-36 (Gr. 30-37).

FASTETIDEN

24. Askeonsdag. Joel 2, 12-18. 2. Kor. 5, 20-6, 2. Mt. 6, 1-6.16-18.
25. Ferial. 5. Mos. 30, 15-20. Lk. 9, 22-25.
26. Ferial. Jes. 58, 1-9a. Mt. 9, 14-15.
27. Ferial. Jes. 58, 9b-14. Lk. 5, 27-32.
28. **1. søndag i fasten.** 1. Mos. 9, 8-15. 1. Pe. 3, 18-22. Mk. 1, 12-15.

Den nasjonale kvinnesammenslutningen synes ikke å øve noen større innflytelse på viktige avgjørelser i forbindelse med kvinners økonomi og sosiale velferd. Derfor må de fleste kvinner, som ofte må underholde en hel familie, arbeide fra morgen til kveld i rismarkene.

Vatikanet under . . .

(Forts. fra side 9)

ønske om å megle fred, etter at de allierte gjorde det klart at et slikt initiativ ville bli betraktet som en uvennlig handling.

Etter amerikanernes innmarsj i Roma ble Vatikanet liggende på «gal» side av frontlinjen, og ble derfor sterkt handikappet når det gjaldt muligheten for å samle inn informasjon og sende ut instruksjoner til sine diplomater og medhjelpere i aksemaktens maktområde.

Offentliggjøringen av Vatikanets dokumenter fra krigsårene ble forordnet av pave Paul VI i 1964, etter at den tyske forfatter Rolf Hochhuth hadde angrepet Pius XII for kriminell unnfallenhet overfor jødene. Uten Hochhuths grovkalibrede angrep ville disse dokumenter nok vært hemmelige til godt inn i neste århundre.

Dokumentsamlingen omfatter dessverre ikke dokumenter angående krigen i Det fjerne Østen. Enkelte dokumenter som omtaler noen nålevende personer er holdt tilbake, og like så er enkelte navn utelatt i de offentliggjorte dokumenter. Disse opplysninger kan likevel historikere få i Vatikanets arkiv etter spesiell avtale.

Zen for misjonærer . . .

(Forts. fra side 9)

funnet? Mange buddhisten har sluttet å håpe på fornyelse i Japan, og ser frem til at amerikansk zen buddhisme skal bringe zen tilbake til Japan.

Men likevel, det er uomtvistelig at zen har satt sitt merke på Japan. På sitt beste var den lys og salt, og ga dybde dimensjoner i japansk kultur. Vi var i berøring med noe av det på

vårt seminar. Noen av deltakerne vil fordype kontakten i årene som kommer.

I møtet med zen er det vår første oppgave å lytte og å spørre. Hva betyr ordene og formene? Hva kan vi lære? Hva har Gud åpenbart av sannhet gjennom zen? Så kan vi kanskje også si noe meningsfullt om Ham som rommer «all visdommens og kunnskapens skatter».

ØSTEN og VI

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Finn Thorn: LOV og EVANGELIUM. Tanker om Henrik Ibsens «Brand». Aschehoug 1981, 105 s. Hf. kr. 55,—.

Finn Thorn har valgt å ta den religiøse problemstilling i Brand som utgangspunkt. Han sier selv om boken: «I dette arbeidet er Brand blitt lest med en teologs øyne».

Dag Sundby: ORIONS SVERD. Roman. Dreyer 1981. 203 s. lb. kr. 125,—.

Dag Sundby skildrer avhengighetsforholdet mellom mor og sønn og den opprivende løsrivelseskonflikten på en måte som leder tanken til de store greske tragedier. Romanen ble anmeldt i Aftenposten .. som en av de viktigste bøker utkommet i det året.

Emil Boyson: FØR SPORENE SLETTES. Med illustrasjoner av Kåre Tveter. Dreyer 1981. 44 s. lb. kr. 140,—.

Det er redaksjonen i Kontinent Skandinavia som har tatt initiativet til utgivelsen i bokform av fragmenter. De trykkes etter Eva Wyllers renskrift, hvor forfatteren har påført håndskrevne rettelser. Forord av Asbjørn Aarnes.

Wilfrid Stinissen o.c.d.: MARIA i Bibelen i vårt liv. Karmeliterna 1981. 120 s. Hf. kr. 29,50.

Fra Stinissens forord: «Til den som invänder att Skriften talar ytterst sparsamt om Maria kan man svara att Skriften börjar och slutar med Maria».

Wilfrid Stinissen: JESUSBØNEN. Karmeliterna 1981. 31 s. Hf. kr. 10,—. — Fra forordet: «...vi hoppas ändå att mötet med Jesusbønen kan hjälpa oss att finna vår egen kristna identitet».

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14.

Torsdag 9—18.

Svein Atland:

HYMNER TIL KIRKEN

La meg få skrive konklusjonen med det samme: Gertrud von le Forts bok HYMNER TIL KIRKEN er vidunderlig. Sjelden har lyrikk gjort sterkere inntrykk på meg, og jeg har lest med takk i sinnet. Dette er en bok som skal brukes.

Det dreier seg om en bok av en tysk forfatter av fransk-italiensk herkomst. Gertrud Freiin von le Fort døde i 1971. Hun har studert protestantisk teologi, filosofi og historie, blant annet under filosofen Ernst Troeltsch. Hun konverterte til katolisismen i 1926, 50 år gammel. Hun er kjent som en betydelig lyriker, essayist og romanforfatter. I denne anmeldelse vil jeg kun dvele ved den ene boken som er nevnt i overskriften.

Wera Sæther har oversatt boken med nennsom hånd til norsk, og man kan ikke la være å beundre oversetteren, både for å ha levd seg inn i hva det hele dreier seg om, og for å føre et nærmest fullkomment språk. Den aller minste uforsiktighet her ville ha brutt rytmen og stilen som er så avgjørende. Ikke en eneste gang har jeg irritert meg over oversetterens valg. Gratulerer, Wera Sæther! La oss velge en smakebit fra prologen:

*Min kjærlighet er som trapper i sjelen:
alltid, alltid er jeg bare i meg selv!
Men jeg har ingen fred i alle mine kamre:
selv det stilleste er som ett eneste skrik!
Det siste er fremdeles som en forgård,
det helligste fremdeles som en venting,
det herligste fremdeles som en flyktig
dag!*

«Hymner til Kirken er et kjærlighetsord, de er bruksord for hjertet som behøver næring og lys. De er livsord for mennesket som leter langs bønnes veier. De kunne tjene som stener å helle hodet sitt mot under den truende forgjengeligheten og oppløsningen i verden. — Kanskje kunne de brukes som «opium», en slags billig fortrosthing av dem som ikke holder ut lidelsen, men selv vil ikke disse hymnene trøste. De vil bare være sang ved Livets kilde. I hele sin oppbygning, i sitt hjertes grunn er de av Kirken. De er liv av dens Liv og sang av dens evige lov-sang til Gud.» . .

Dette sier Wera Sæther i forordet.

Boken er delt i tre avdelinger. Den første heter TIL KIRKEN og er en selvutslettende hyllest til den hellige og universelle Kirke som alle kristne tilhører. Det har slått meg at forfatteren foruten å kjenne protestantismen og katolisismen, må ha tilegnet seg svært mye fra ortodoksiens tankeverden. Her overskrides de organisatoriske grensene.

Neste avdeling heter KIRKENS ÅR og er hymner skrevet til de store høytider og fester i kirkeåret. Boken avsluttes med DE SISTE TING hvor sjelen bringes ut av tiden og over i det grenseløst hinsidige.

Flere ganger har jeg grepet meg selv i denne tanke: Hadde denne boken foreligget samtidig med de andre skrifter som ble vurdert for kano-

nisk opphøyelse, ville hymnene ha kommet med!

Nå skal man være varsom med det hypotetiske, og ganske særlig når man skriver i oppløftet stemning om lyrikk. Men at dette er en viktig bok, er det ingen tvil om. Den er lett å lese, og den bør leses i små doser. Men her er så store dybder å lodde at man kan lese omigjen og omigjen i undring.

OG din stemme taler:

*Men når en gang den store ende på
alle hemmeligheter begynner,
Når de skjulte stråler frem
i skrekkelige tordenskrall fra den
frigjorte kjærligheten,
Når hans kall til hjemkomst toner
frem gjennom Altet som storm
og ha skapnings uttømte lengsel
jubler frem,
Når stjernekulene bryter ut i flammer
og den befriddede strålen farer ut av
sin aske,
Når stoffenes tykke diker revner
og alle den Usynliges sluser åpnes,
Når årtusenene bruser tilbake som
ørner
og eonenes skarer
vender hjem til evigheten, . . .
Når sprogenes fat revner
og de rivende vann fra det som
aldri ble sagt
styrter frem,
Fra DE SISTE TING:
Gertrud von le Fort:
HYMNER TIL KIRKEN,
oversatt av Wera Sæther.
Dreyer 1981.*

ST. OLAV
Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best tors-
dager kl. 9—10, tlf. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller
gjennom postkontorene).
Kr. 110,— pr. år.
For halvår kr. 55,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 125,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480.